

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

7 februari 2006

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Erik Arckens, Jan Penris en Johan Deckmyn –

**betreffende het behoud van de orkesten en de koren van de drie grote Vlaamse cultuurinstellingen:
de Vlaamse Opera, de Filharmonie en het VRO/VRK**

Het Vlaams Parlement,

– overwegende dat:

- 1° er in het voorjaar van 2005 grote onrust was ontstaan in het orkestlandschap door het plan-Claeys (hervormingsmanager van de Vlaamse Opera) enerzijds en door de voorstellen van de internationale beoordelingscommissie anderzijds, die beide gingen in de richting van een gedeeltelijke of gehele samensmelting, poolvorming van de grote orkesten en koren, te weten de Vlaamse Opera, de Filharmonie en het VRO/VRK;
- 2° er zowel in het plenum van het Vlaams Parlement naar aanleiding van actuele vragen, als in de commissie, bevoegd voor cultuur, naar aanleiding van interpellaties grondig werd gedebatteerd over een aantal aspecten van het orkestenlandschap, met sterke nadruk op de Vlaamse Opera;
- 3° in het voorjaar van 2005 meer dan 15.000 mensen, belanghebbende cultuurspecialisten uit binnen- en buitenland en gewone mensen, een internetpetitie hebben getekend voor het behoud van het eigen operaorkest en het eigen koor;
- 4° men naar aanleiding van dit alles iedereen opriep tot rust;
- 5° de commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media van het Vlaams Parlement in het najaar van 2005 overging tot een hoorzitting waarbij alle hoofdrolspelers van het orkestenlandschap en tevens de verantwoordelijke van de beoordelingscommissie, de hervormingsmanager van de VLOPERA, de voorzitter van de beoordelingscommissie Vlaamse Opera, en nog anderen werden uitgenodigd;
- 6° men gerust kan stellen dat het document dat de uiteenzettingen en discussies tussen de genodigden en de volksvertegenwoordigers samenvat, een totaalbeeld geeft van de gehele problematiek van het Vlaamse Orkestenlandschap, alsook van het verschil in visies;
- 7° de reactie in de maand mei 2005 van de VOI Vlaamse Opera nog eens goed in herinnering moet worden gebracht. Het koor en de musici van de Vlaamse Opera stelden toen dat een voorstel tot fusie, en meer bepaald de fusie die

voorgesteld werd in het plan-Claeys, voorbijgaat aan een aantal elementaire kwaliteitscriteria die nodig zijn om opera op hoog niveau te kunnen brengen. Een operaorkest heeft een eigen repertoire en heeft zich jarenlang getraind in de flexibiliteit die nodig is om zangers te begeleiden. Orkesten zoeken vaak lang naar de juiste opstelling en de ideale combinatie van klankkleuren. Het fuseren van orkesten geeft meestal geen grotere maar een verminderde kwaliteit;

- 8° de Vlaamse Opera de voorbije vijftien jaar een uitstekend operaorkest heeft opgebouwd dat in de internationale pers regelmatig de hoogste lof krijgt toegezwaaid;
- 9° hetzelfde als in 8° kan gezegd worden over de Filharmonie en het VRO/VRK;
- 10° alle saneringsvoorstellen die tot nu toe op last van de VOI Vlaamse Opera werden geformuleerd (Nikè Consult, Mc Kinsey & Company en project Hay Group) terecht konden blijven uitgaan van het behoud van het eigen orkest;
- 11° men er hoe dan ook moet van uitgaan dat men, wanneer men spreekt over de hervorming van het orkestenlandschap in Vlaanderen, in de eerste plaats denkt aan het blootleggen van artistieke en zakelijke pijnpunten binnen een instelling, en dat men daarop moet bijsturen. Bijgevolg is er een groot verschil tussen enerzijds subtiele hervormingen binnen het concept van een instelling op alle vlakken meer werkbaar maken en anderzijds een bruusk afschaffingsbeleid;
- 12° men bij een eventuele hervorming van het orkestenlandschap hoe dan ook rekening moet houden met de maatschappelijke en artistieke functies van een bestaand orkest;
- 13° het in de praktijk al zo is dat men – zij het niet op regelmatige basis – in de grote orkesten en koren in Vlaanderen overgaat tot een beperkte, tijdelijke en functionele uitwisseling van orkestleden en anderen, hetgeen echter iets totaal anders is dan een definitieve vastgelegde gehele of gedeeltelijke fusie binnen de drie grote instellingen;
- 14° voordat men overgaat tot een ‘hervorming’ van het orkestenlandschap in Vlaanderen – welke die ook mag zijn – eerst grondig en

op wetenschappelijke wijze het orkestenland-
schap in kaart moet worden gebracht. Een
dergelijk grondig wetenschappelijk onder-
zoek is er nog nooit geweest. Bij het in kaart
brengen van het orkestenlandschap kan men
onmogelijk de biotopen negeren waarbinnen
die orkesten functioneren: mogelijke podia
(zalen), programmering van concertorganisa-
toren, verhouding van de ‘klassieke’ symfoni-
sche orkesten versus de ensembles voor oude
muziek en de inwerking van beide op elkaar;

- 15° dat men bijgevolg in de eerste plaats moet stel-
len dat een duidelijk profiel, een duidelijk afge-
bakende biotoop en een duidelijk omschreven
functie bijzonder noodzakelijke en zelfs essen-
tiële eigenschappen zijn voor een orkest. Dat
geldt in de eerste plaats voor het orkest en het
koor van de Vlaamse Opera, maar ook voor
de andere orkesten;
- 16° dat het orkest en het koor van de Vlaamse
Opera zeer nauw samenhangen met de bio-
toop waarin zij functioneren. Dat impliceert de
onmiddellijke herkenbaarheid van het orkest;
bovendien heeft de uitstraling van het opera-
huis een onmiddellijk effect op de uitstraling
van het orkest. Die uitstraling is wederkerig.
Het vaste operaorkest begeleidt niet alleen de
operaproducties, maar het vormt de ziel van
het operahuis waarbinnen het als vast orkest
fungeert. Of zoals de heer Focroulle, ont-
slagnemend directeur van de Munt, het stelde
:“Een koor en orkest zijn nodig, meer nog, ze
zijn de ziel van een operahuis.” Ook de koor-
en orkestleden vormen een organisch geheel
met het operahuis: zij kiezen expliciet voor
het zingen of spelen in een operaorkest. Een
operaorkest moet daarenboven over specifieke
eigenschappen beschikken: muziek maken
voor scenische producties vereist specifieke
competenties en flexibiliteit. Zangers begelei-
den is een bijzondere vaardigheid. Het huidige
operaorkest is hierin getraind;
- 17° dat bijgevolg werken als koor en orkest van
de Vlaamse Opera iets helemaal anders is dan
werken voor bijvoorbeeld radio en studio. Een
orkest of een koor is ofwel afgestemd op het
één, of op het ander. Al de rest leidt letterlijk
tot kakofonie. Een VRT-koor is dus iets anders
dan een operakoor, voert andere stukken uit
en opereert binnen een andere biotoop, het
Flagey-gebouw (waar het thuishoort!). Kan
men bovendien zomaar planmatig welbepaalde

musici die in het koor van de opera thuishoren,
toevoegen aan de Filharmonie of het VRO/
VRK? Maar er doen zich ook andere proble-
men voor, bijvoorbeeld: één operaproductie
kost een orkest zes tot zeven weken tijd, terwijl
de Filharmonie haar eigen reeksen van concer-
ten met veel abonnees heeft. Of nog: hoe valt
het operakoor te versmelten met het Vlaams
Radio Koor, want stilistisch staat de zangwijze
van een kamerkoor haaks op die van een ope-
rakoor;

- 18° ook in de beheersovereenkomsten de profielen
van de orkesten worden bepaald. De Filhar-
monie is het orkest van het grote repertoire, ook
uit de klassieke periode, terwijl het Vlaams
Radio Orkest zich meer toelegt op de heden-
daagse muziek;
- 19° dat bijgevolg alles afschaffen en één mastodont
oprichten, of zelfs maar gedeelten met elkaar
doen fusioneren of vaste – nog niet bestaande
– uitwisselingsverbanden institutionaliseren,
weinig realiteitswaarde heeft, of dat dat zelfs
getuigt van een vorm van onmacht, zoals
mevrouw Vermote, voorzitter van de beoor-
delingscommissie Vlaamse Opera het heeft
gesteld. Waarom kan Vlaanderen niet drie
goede symfonische orkesten hebben?;

– vraag de Vlaamse Regering:

- 1° dat zij de sanering van de Vlaamse Opera,
zoals voorgesteld door haar eigen raad van
bestuur, doorvoert met behoud van het eigen
koor en het eigen orkest;
- 2° de drie grote Vlaamse culturele instellingen, te
weten de Vlaamse Opera, de Filharmonie en
het VRO/VRK in hun huidige vorm te behou-
den in het kader van het recht op diversiteit;
- 3° de onderlinge uitwisseling tussen koren en
orkesten te beperken tot hetgeen functioneel
noodzakelijk is;
- 4° te zorgen voor de jaarlijkse zakelijke en
artistieke opvolging van Vlaamse culturele
instellingen tijdens de duur van hun beheers-
overeenkomst;
- 5° de steden Gent en Antwerpen volledig te res-
ponsabiliseren m.b.t. tot hun inbreng in het
in stand houden van de Vlaamse Opera en de
operahuizen;

- 6° te zorgen voor een vaste residentiezaal voor de Filharmonie; de kwaliteit van het orkest vereist namelijk een eigen repetitieruimte, die het orkest nog niet heeft;
- 7° ten slotte in het kader van het in stand houden van de grote Vlaamse orkesten en koren budgettair bij te springen en, waar nodig, eventueel over te gaan tot een zekere herschikking binnen het budget voor cultuur.

Erik ARCKENS

Jan PENRIS

Johan DECKMYN
